

Cum Laude

langs de meetlat

Voorwoord

Wanneer een student cum laude afstudeert, geeft dit aan dat hij of zij boven de middelmaat uitstijgt en bereid is geweest om tijdens de studie consequent hard te werken. Een diploma dat cum laude is behaald, heeft daarom een meerwaarde boven een diploma zonder dit predikaat. Een korte rondvraag onder studenten van verschillende opleidingen aan de UvA leidde echter tot de conclusie dat iedere opleiding eigen regels heeft die bepalen wanneer een diploma cum laude wordt uitgereikt. Dit onderzoek geeft een overzicht van alle verschillende regelingen voor het behalen van cum laude die er bestaan aan de UvA.

Tijdens het werken aan dit onderzoek heb ik ondersteuning mogen krijgen van een aantal personen, die ik via deze weg graag wil bedanken: allereerst Peter Hoekstra van het Bureau Bestuurlijke Informatie voor het leveren van data over percentages cum laude afgestudeerden aan de UvA, daarnaast het ASVA Studentenunie bestuur van 2004/2005, Koen, Niels, Ingeborg en Annemarie, en als laatste natuurlijk mijn collega's en voormalige collega's van het Onderzoeksbureau: Linda, Anita, Maartje en Joyce.

Anne Valkering

ASVA Studentenunie Onderzoeksbureau
Vendelstraat 2
1012 XX Amsterdam
020-6225771

Maart 2005

Inhoudsopgave

Cum Laude	1
langs de meetlat	1
Voorwoord.....	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding.....	4
2 Methoden van Onderzoek	5
3 Resultaten	6
3.1 Hoe geregeld?	6
3.2 De regelingen	6
3.2.1 <i>Cijfer.....</i>	6
3.2.2 <i>Welke vakken tellen mee?.....</i>	7
3.2.3 <i>Cijfereis.....</i>	7
3.2.4 <i>Onvoldoendes, herkansingen en tijdslimiet</i>	7
3.2.5 <i>Vrijstellingen</i>	8
3.2.6 <i>Toekenning cum laude</i>	8
3.3 Moeilijkheidsgraad en Percentages Cum Laude Afgestudeerden ..	9
4 Conclusie.....	11
5 Appendix 1 Overzicht Cum Laude Regelingen.....	12
6 Appendix 2 Verklaring Letters Overzicht	14

1 Inleiding

In de huidige discussie over het hoger onderwijs wordt steeds vaker gewezen op de noodzaak om goede studenten te stimuleren en om opleidingen speciaal voor goede studenten aan te bieden, door middel van bijvoorbeeld selectie aan de poort voor topmasters. Een van de manieren waarop wordt bepaald of iemand een goede student is, is gebaseerd op in het verleden behaalde studieresultaten. Het behalen van een academische titel met lof, of cum laude, is een teken van bekwaamheid, omdat het aangeeft dat de student gemiddeld gedurende een aantal jaren ruim boven gemiddelde cijfers heeft behaald. Een diploma cum laude behalen is een erkenning van het feit dat de student beter is dan andere studenten van dezelfde opleiding. De toekenning van cum laude verschilt echter sterk tussen opleidingen en ook tussen universiteiten en de vraag dringt zich op in hoeverre het behalen van cum laude bij de ene opleiding dan nog is te vergelijken met hetzelfde resultaat bij een andere opleiding.

In dit onderzoek wordt antwoord gegeven op de vraag hoe de cum laude regelingen binnen de UvA tot stand komen en hoe dit geregeld wordt op andere universiteiten in Nederland. Daarna volgt een bespreking van de verschillen tussen de regelingen. Ook wordt er gekeken naar de percentages cum laude afgestudeerden in verhouding tot de moeilijkheidsgraad van de regeling. Als laatste worden de mogelijke implicaties van de verschillen besproken.

2 Methoden van Onderzoek

Dit is een kwalitatief onderzoek; alle informatie komt uit openbare bronnen van de UvA en van andere universiteiten. Het onderzoek heeft voornamelijk een beschrijvend karakter: onderzocht is wat de huidige regelingen zijn en hoe die tot stand komen. Voor informatie over de verschillende cum laude regelingen is als eerste het studentenstatuut van de UvA geraadpleegd, waarna voor de verschillende studies de studiegidsen van het academisch jaar 2003-2004 zijn bekeken. Hierbij is aangenomen dat de regelingen niet drastisch zijn veranderd in een jaar tijd. Informatie over andere universiteiten is verkregen via de websites van de desbetreffende universiteiten. Informatie over de percentages cum laude afgestudeerden per faculteit zijn te vinden in de alumnimonitor van de UvA.

De verschillende regelingen zijn samengevat in een tabel die te vinden is in de appendix. Hier zijn een aantal categorieën in aangebracht, zoals cijfer (gemiddeld cijfer), vrijstellingen, herkansingen en onvoldoendes (zijn deze toegestaan?), tijdslimiet (waarbinnen het diploma dient te worden gehaald), cijfereis (is er een minimum cijfer?), scriptie-eis (is er een minimum cijfer voor de scriptie en/of andere onderdelen van het programma?) en als laatste automatisch (wordt cum laude automatisch verleend als aan de eisen is voldaan?). In alle gevallen waar de regeling geen melding van een mogelijke eis maakt is een x neergezet.

Er is steeds aangenomen dat als iets niet vermeld wordt, dit in het voordeel van de student uitvalt, dus als er niet staat vermeld dat er geen herkansingen mogen gebruikt zijn, dan mag dit wel. Dit is niet in alle gevallen logisch, zo kent de studie antropologie bij zowel de bachelor- als de doctoraalfase de regeling dat slechts een beperkt aantal vrijstellingen is toegestaan, maar hier wordt bij de masterfase niets over vermeld. Toch is het aannemelijk dat hier ook beperkingen zullen zijn voor het aantal vrijstellingen. Aangezien dit niet wordt aangegeven, zou een dergelijke aanname eigen invulling zijn die niet hoeft te corresponderen met de realiteit, daarom is aangenomen dat, wanneer een regeling niet wordt vermeld, deze niet aanwezig is.

3 Resultaten

3.1 Hoe geregeld?

Iedere faculteit van de UvA bepaalt zelf hoe de cum laude regeling binnen de faculteit wordt vastgesteld. De regels zijn per opleiding te vinden in het studentenstatuut van de opleiding. Op sommige faculteiten, zoals FEE, FdR en FGW, geldt voor de gehele faculteit dezelfde regeling. Bij andere faculteiten geldt geen centrale regeling, maar wordt deze bepaald door de onderwijsinstellingen, zoals bij Geneeskunde, FMG en FNWI. Ook binnen onderwijsinstellingen kunnen nog grote verschillen bestaan, waardoor de examencommissies de uiteindelijke regeling lijken te besluiten. Het lijkt er op dat binnen Geneeskunde een aantal standaarden gelden voor de gehele faculteit, in ieder geval vertonen de cum laude regelingen hier aanzienlijk meer gelijkenissen dan binnen de FMG en de FNWI waar zowel binnen als tussen onderwijsinstellingen aanzienlijke verschillen bestaan. Bij de FMG verschillen zowel de cijfereis als allerlei zaken rond vrijstellingen, scriptie-eisen en of de uitreiking automatisch is per studie. Bij de FNWI verschillen eisen rond vrijstellingen en cijfereis, terwijl bij Geneeskunde de regelingen rond vrijstellingen, minimumcijfers en dergelijke iets meer op elkaar lijken. Dit is echter slechts een vermoeden gebaseerd op de regelingen, hierover is niets gevonden in de studentenstatuten of informatie van de opleidingsinstellingen.¹

Ter vergelijking is ook gekeken naar de regelingen van de universiteiten van de VU, Leiden, Maastricht, Groningen en Utrecht, allen ook algemene universiteiten. Zij blijken de toekenning van cum laude ook te regelen op facultair of opleidingsniveau, waarbij de regelingen sterke onderlinge verschillen kunnen hebben binnen dezelfde universiteit. Bij geen van de vier universiteiten zijn de regelingen voor de gehele universiteit hetzelfde.²

3.2 De regelingen

Iedere cum laude regeling heeft een eis voor het gemiddeld cijfer, maar daarnaast zijn er ook grote verschillen. Zo zijn vrijstellingen bij de ene studie niet toegestaan, bij de andere is er een maximum voor gesteld en bij weer andere wordt hier niets over gezegd. Nu volgt voor iedere categorie een korte bespreking.

3.2.1 CIJFER

Het gemiddeld cijfer dient bij bijna alle studies een 8 te zijn, alleen binnen de FMG zijn hier uitzonderingen op. De meeste studies hebben hier een eis van een 8.1 voor het gemiddelde cijfer, maar dit is niet bij allemaal zo. Psychologie kent zowel de toevoeging met lof, als

¹ Zie appendix

² Deze informatie is verkregen via de websites van de Vrije Universiteit, Universiteit Utrecht, Universiteit Leiden, Universiteit Maastricht en de Universiteit van Groningen.

cum laude. Om met lof te slagen dient het gemiddelde bij de propedeuse en het doctoraal 7.5 te zijn, voor cum laude dient men in de propedeuse een 8.5 en het doctoraal met 8.1 gemiddeld te halen. De bachelorstudie Gedrag en Samenleving en Pedagogische Wetenschappen verlangen een 8 gemiddeld van hun studenten, terwijl de Master Science and Technology Studies een 8.25 eist voordat cum laude wordt gegeven.

3.2.2 WELKE VAKKEN TELLEN MEE?

Bij Geneeskunde, Antropologie en Exacte Wetenschappen geldt de regel dat het gemiddelde wordt berekend aan de hand van de cijfers voor een aantal vakken, dit is aangegeven in de tabel met de letters a, c, g, h en j achter het gemiddelde cijfer.³ Verder geldt bij een aantal studies de regeling dat de cijfers voor een aantal soorten vakken niet meetellen voor het gemiddelde, dit is aangegeven met de letters m (alleen het goedgekeurde programma telt mee), n, q, t (respectievelijk vrijstellingen, "geen-cijfer-vakken" en propedeuse tellen niet mee), u en v (een aantal specifieke vakken bij psychologie tellen niet mee). Bij Rechtsgeleerdheid tellen zowel vrijstellingen als vakken waarvoor geen cijfer wordt toegekend niet mee, bij Levens- en Aardwetenschappen en het doctoraal van Psychologie alleen de eerste en bij Geesteswetenschappen alleen de laatste. De faculteiten FEE en FGW erkennen alleen cum laude bij een 8 gemiddeld voor het erkende studieprogramma.

3.2.3 CIJFEREIS

Lang niet alle studies stellen een minimumeis voor het scriptiecijfer, of geven aan dat er een minimumcijfer is dat moet worden gehaald voor alle tentamens om cum laude te halen. Bij de Faculteit Geneeskunde, Politicologie, Exacte Wetenschappen, Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde, de bachelor Gedrag en Samenleving en de master Science and Technology Studies mogen geen cijfers lager dan een zeven op het diploma staan. Bij de studie Geneeskunde zijn bovendien geen herkansingen toegestaan, dus dienen alle zevens ook in een keer behaald te zijn. Bij Informatiewetenschappen mag één cijfer lager zijn dan een zeven. Bij de FGW, FEE, Exacte Wetenschappen en de Bachelor Gedrag en Samenleving moet de student minimaal een acht voor de scriptie halen. Bij het doctoraal en de master van Levens- en Aardwetenschappen geldt de eis van minimaal een acht voor de bedrijfsstage, het colloquium en de scriptie of het afstudeeronderzoek respectievelijk.

3.2.4 ONVOLDOENDES, HERKANSINGEN EN TIJDSLIMIET

De meeste Onderwijs- en Examenregelingen maken geen melding van regels omtrent het halen van onvoldoendes, een tijdslimiet, een maximum aan het aantal vrijstellingen of herkansingen. Zoals eerder vermeld, is in die gevallen aangenomen dat dit in het voordeel van de student uitvalt, dus de student kan in principe wel onvoldoendes halen,

³ Een verklaring van deze letters is te vinden in de uitleg bij de tabel in de appendix

herkansingen maken, vrijstellingen krijgen en langer dan ervoor staat over zijn of haar studie doen en toch het diploma cum laude behalen. Alleen de FEE stelt een tijdslimiet waarbinnen de student het diploma moet halen om cum laude te krijgen, dit is steeds 150% van het aantal maanden dat er officieel voor het diploma staat (dus 18 maanden voor de propedeuse en 36 maanden voor de bachelor). Bij de FEE en de Faculteit Geneeskunde mogen studenten geen onvoldoendes halen om cum laude te halen. Bij Psychologie mag dit wel in de propedeuse, in het doctoraal ook, maar dan mag dit er slechts een zijn voor cum laude en twee voor met lof. Hier moet echter bij worden gezegd dat voor de propedeuse Psychologie slechts een herkansing is toegestaan voor cum laude, wat automatisch inhoudt dat er ook slechts een onvoldoende mag worden gehaald. Bij het doctoraal is hiervoor geen maximum gesteld. Bij Geneeskunde is het niet toegestaan om te herkansen, bij Medische Informatiekunde en de FEE wel, maar alleen bij voldoende.

3.2.5 VRIJSTELLINGEN

Vrijstellingen zijn niet toegestaan bij de Faculteit Geneeskunde. Bij de FGW en de FEE is het toegestaan om voor maximaal een-zesde van het programma vrijstelling te hebben, bij de Bèta-Gamma bachelor is dit de helft. Bij Levens- en Aardwetenschappen moet het aantal vrijstellingen onder de helft liggen en bij de bachelor en het doctoraal van Antropologie mag slechts een van de vakken waarover het uiteindelijke gemiddelde berekend wordt voor cum laude door middel van een vrijstelling gehaald zijn. Bij zowel de bachelor Gedrag en Maatschappij als bij Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde geldt de regel dat de student in de propedeuse 15 ECTS en in de bachelor 35 ECTS aan vrijstellingen mag hebben, behalve als er meer vakken zijn gevolgd, dan zijn ook meer vrijstellingen vrijgesteld. Bij Informatiewetenschappen is de toekenning van cum laude niet meer automatisch als er vrijstellingen in het studieprogramma zijn, maar beslist de examencommissie.

3.2.6 TOEKENNING CUM LAUDE

Niet bij alle studies wordt cum laude automatisch toegekend als aan de eisen is voldaan zoals die hierboven zijn beschreven. In die gevallen moet de examencommissie cum laude toekennen. Bij het artsexamen van Geneeskunde, de FGW en het doctoraal van Psychologie geldt de regel dat de examencommissie in uitzonderlijke gevallen van de standaardregeling kan afwijken. Bij Informatiewetenschappen beslist de examencommissie alleen over cum laude als er vrijstellingen in het studieprogramma zijn opgenomen, anders is toekenning wel automatisch. Hetzelfde geldt bij het doctoraal van Antropologie, maar dan alleen in het geval van een major-minor programma of een verkort doctoraal. Voor de bachelorfase van de FGW bepaalt de examencommissie het gewicht van een stage of buitenlandverblijf indien van die mogelijkheid gebruik is gemaakt. De examencommissies van Politologie en Communicatie zullen overwegen om cum laude toe te kennen wanneer de student aan de eisen heeft voldaan en zullen hierbij kijken naar, onder andere, de opbouw van de cijferreeks. Hier wordt dus nooit automatisch cum laude verleend.

3.3 Moeilijkheidsgraad en Percentages Cum Laude Afgestudeerden

De regelingen verschillen op een groot aantal manieren van elkaar. Daardoor worden ze enigszins onvergelijkbaar en is het moeilijk om te bepalen wat de moeilijkheidsgraad van het behalen van cum laude is. Het is mogelijk om de cijfereis te vergelijken en eisen met betrekking tot cursusduur, vrijstellingen, of andere eisen aan vakken naast elkaar te leggen, maar het is moeilijk in te schatten hoe deze eisen zich tot elkaar verhouden. Het is wel aannemelijk dat een minimale cijfereis voor alle vakken het moeilijker maakt om cum laude te behalen, dan de eis dat er geen onvoldoendes mogen worden gehaald, zeker als herkansingen niet zijn toegestaan zoals bij geneeskunde. Dit betekent namelijk dat de student zeer consistent op een hoog niveau dient te presteren in plaats van slechts voldoende. Het is lastiger om te bepalen of het voor studenten moeilijker is zich te houden aan een bepaalde cursusduur dan aan een eis dat er slechts één herkansing mag worden gebruikt of dat er geen onvoldoendes mogen worden gehaald

Wel kan worden gesteld dat het bij een studie die vrij weinig eisen stelt in het algemeen makkelijker is om cum laude te behalen, Rechten is hier een voorbeeld van, maar ook Exacte Wetenschappen, Levens- en Aardwetenschappen en Communicatiewetenschappen (maar bij de laatste is toekenning niet automatisch en het te behalen gemiddelde eentiende punt hoger). Opleidingen die veel eisen stellen kunnen worden gezien als moeilijker, een voorbeeld hiervan zijn de opleidingen van de economische faculteit. Daarnaast is aan eisen of regels over het niet meetellen van bepaalde vakken of een beperking op het aantal vrijstellingen voor reguliere studenten in principe niet zo moeilijk te voldoen, maar dat kan wel zo zijn voor zij-instromers.

Op basis van deze observaties kan een indeling worden opgesteld van de opleidingen in vier groepen, met een oplopende moeilijkheidsgraad voor het behalen van cum laude. De eerste groep wordt gevormd door Rechten, Communicatie, de Beta-Gamma bachelor en Levens- en Aardwetenschappen. Zij stellen ofwel behalve het gemiddelde (rechten) geen enkele eis of hebben alleen een maximum voor het aantal vrijstellingen, wat op de helft van het aantal vakken kan neerkomen. De tweede groep wordt gevormd door Antropologie en Geesteswetenschappen en Psychologie, die ofwel een maximum aantal herkansingen of onvoldoendes toestaan (een, bij Psychologie), ofwel een maximum aantal vrijstellingen hebben dat veel lager ligt dan in de vorige groep, onder de twintig procent. De derde groep bestaat uit Politicologie, Informatiewetenschappen, Pedagogiek, de Gedrag en Samenleving bachelor, Exacte Wetenschappen en Science and Technology Studies. Deze opleidingen stellen meerdere eisen, zoals geen cijfer lager dan een 7, een beperkt aantal vrijstellingen en een scriptie-eis. De Economische en de Geneeskunde faculteit vormen samen de laatste groep: zij stellen nog meer eisen, zoals een ondergrens (bij Geneeskunde en MIK), een tijdslimiet (FEE) en staan bovendien geen onvoldoendes toe. Bij Geneeskunde worden herkansingen en vrijstellingen ook niet toegestaan als men cum laude wil afstuderen.

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van het percentage cum laude afgestudeerden per faculteit voor het doctoraal in de jaren 1996-2001. Als we dit vergelijken met de moeilijkheidsgraad van het behalen van cum laude, dan valt op dat de moeilijkheidsgraad niet veel invloed lijkt te hebben op de resultaten. Bij rechten studeert slechts één procent

cum laude af, terwijl het de soepelste cum laude regeling heeft van de UvA. Bij geesteswetenschappen voltooiën gemiddeld veel meer studenten hun opleiding cum laude, acht a negen procent; de regelingen zijn daar ook zeer soepel te noemen. De economische faculteit kent een gemiddelde tussen de twee en drie procent en ligt hier dus duidelijk tussenin, hoewel de cum laude regeling vele malen strenger is dan die van zowel rechten als geesteswetenschappen. Hetzelfde geldt voor geneeskunde, hier ligt het gemiddelde rond de tien procent, behalve in het jaar 2000/2001, als er slechts vier procent cum laude afstudeert. Niet alle regelingen kunnen op deze manier goed vergeleken worden, omdat de resultaten per faculteit zijn, terwijl sommige faculteiten intern sterke verschillen vertonen, zoals de faculteit maatschappij- en gedragswetenschappen en natuurwetenschappen en informatica. Zij hebben beide een gemiddeld percentage dat tussen de extremen van geneeskunde als hoogste en tandheelkunde en rechten als laagste ligt.

Tabel 1 Percentages Cum Laude Afgestudeerden per Faculteit

	96/97	97/98	98/99	99/00	00/01
FGW	6.9	8.2	8.3	9.8	10.7
FdR	1.2	0.9	0.8	1.0	0.9
MIK	5.3	0.0	9.1	0.0	0.0
GNK-arts	10.6	10.9	10.4	11.5	4.0
THK-arts	0.0	0.0	0.0	0.0	1.7
FEE	0.9	3.1	3.1	1.6	4.7
MGW	5.5	6.6	5.0	8.0	9.6
NWI	7.8	10.4	5.4	6.6	8.1
ILO	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Totaal	4.7	5.9	5.1	6.2	6.6

4 Conclusie

Iedere faculteit van de UvA kan zelf bepalen op welke manier de cum laude regeling wordt vastgesteld en dit blijkt uit de verschillen tussen de regelingen. De verschillen in regelingen kunnen op meerdere manieren vergeleken worden. Sommige opleidingen kennen niet automatisch cum laude toe, andere wel. De eisen voor het cijfergemiddelde verschillen en de hoeveelheid eisen en strengheid kan ook verschillen met betrekking tot een scala aan andere zaken, zoals herkansingen en onvoldoendes en de toegestane hoeveelheid vrijstellingen. Sommige regelingen stellen veel meer eisen dan andere regelingen, en cum laude afstuderen bij opleidingen met die regelingen kan daarom als moeilijker worden beschouwd. Uit een vergelijking tussen de percentages cum laude afgestudeerden blijkt echter niet dat een opleiding met lichtere eisen om cum laude te behalen, hogere percentages diploma's met cum laude aflevert. Geneeskunde, een van de strengste opleidingen, kent het hoogste percentage cum laude afgestudeerden, de economische faculteit ligt hier iets lager dan gemiddeld. Rechten, de opleiding met de minste eisen, kent een van de laagste percentages. De strengheid van de eisen is dus niet bepalend voor het percentage afgestudeerden met cum laude op de bul.

De verschillen tussen de verschillende regelingen zouden kunnen worden verklaard door de verschillende eisen die opleidingen aan studenten stellen. Bij sommige studies dient de student alles ook in een keer te halen om echt goed te worden gevonden, bij rechten mag een vak worden overgedaan. De verschillen in eisen aan studenten zouden echter voornamelijk naar buiten moeten komen in de inhoudelijke eisen, oftewel de vakken, en niet zozeer zichtbaar hoeven te zijn in de cum laude regelingen. De verschillen tussen de regelingen kunnen niet de verschillen tussen de percentages afgestudeerden verklaren, en deze moeten beiden worden gezien als tekenen dat de studenten en de opleidingen die zij volgen van elkaar verschillen.

Zolang er niet al te veel conclusies worden getrokken uit het feit dat een student zijn of haar cum laude heeft gehaald, is het niet zo belangrijk of de regelingen verschillen en de ene student beter heeft moeten presteren dan de andere om dit te behalen. Zodra echter het feit dat een student cum laude is afgestudeerd een rol gaat spelen bij bijvoorbeeld selectie voor een master of een baan, dan zou een vergelijking oneerlijk uit kunnen pakken wanneer de ene afgestudeerde aan minder strenge eisen heeft moeten voldoen dan de andere. Vaak spelen bij zulke selecties echter ook veel andere zaken mee, zodat dit niet een beslissende factor is. Om te zorgen dat dit verschil duidelijk is, zou het goed zijn om bij selectie voor masters te informeren naar de eisen die voor cum laude worden gesteld, en kan er ook op of bij het diploma van studenten die cum laude afstuderen, de eisen van de regeling worden vermeld.

5 Appendix 1 Overzicht Cum Laude Regelingen

Faculteit	Studie	Fase	Cijfer	Onvol- doen- des	Her- kan- singen	Vrij- stellingen Maximaal	Tijds- limiet	Scriptie- eis	Ondergrens	Overig
FEE	Alle	Propedeuse	8	nee	ja f	Maximaal 10 ECTS (1/6)	18 maanden 36	x	x	
		Bachelor	8	nee	ja f	Maximaal 20 ECTS (1/6)	maanden (excl prop)	8	x	m
		Master	8	nee	ja f	Maximaal 10 ECTS (1/6)	18 maanden	8	x	m
FdR	Alle	Alle	8	x	x	x	x	x	x	n, q
I2O	Beta-Gamma	Bachelor	8	x	x	maximaal 90 ECTS (50%)	x	x	x	
Genees- kunde	Medische	Alle	8	nee	ja f	nee	x	x	x	geen cijfer lager dan 7
	Informatiekunde	Propedeuse	8a	nee	nee	nee	x	x	x	geen cijfer lager dan 7
	Geneeskunde	Propedeuse	8a	nee	nee	nee	x	x	x	geen cijfer lager dan 7
		Doctoraal	8a	nee	nee	nee	x	x	x	o
		Artsexamen	b	nee	nee	nee	x	x	x	o
FNWI	Informatie- wetenschappen	Bachelor	8	x	x	w	x	x	x	slechts 1 cijfer lager dan 7
		Master	8	x	x	w	x	x	x	slechts 1 cijfer lager dan 7
	Exacte Wetenschappen	Bachelor	8	x	x	x	x	x	x	geen cijfer lager dan 7
		Doctoraal	8c	x	x	x	x	8	8	geen cijfer lager dan 7
		Master	8c	x	x	x	x	8	8	geen cijfer lager dan 7
	Levens- en aard- wetenschappen	Propedeuse	8	x	x	Onder de 30 ECTS (50%)	x	x	x	n
		Bachelor	8	x	x	Onder de 60 ECTS (50%)	x	x	x	n
		Doctoraal	8	x	x	Onder de 90 ECTS (50%)	x	8k	x	n
		Master	8	x	x	Onder de 30 ECTS (50%)	x	8l	x	n
FGW	Alle	Propedeuse	8	x	x	Maximaal 10 ECTS (1/6)	x	x	x	o, q
		Bachelor	8	x	x	Maximaal 20 ECTS (1/6)	x	8	x	o, m, q, r
		Master	8	x	x	Maximaal	x	8	x	o, q,

							10 ECTS (1/6) Max 1				m
FMG	Antropologie	Bachelor	8.1g	x	x	van g	x	x	x	t	
		Master	8.1j	x	x	x	x	x	x		
		Doctoraal	8.1h	x	x	Max 1 van h	x	x	x	s	
	Politicologie	Alle	8.1	x	x	x	x	x	geen cijfer lager dan 7	p	
	Communicatie	Alle	8.1	x	x	x	x	x	x	p	
	Psychologie	Propedeuse	8.5d	ja max	max 1	x	x	x	x	u	
		Doctoraal Bachelor Master	8.1d	1e	ja	x	x	x	x	v, n, o	
							15/50 prop (25%) en 35/120 bach tenzij meer vakken	x	8	geen cijfer lager dan 7	
		Gedrag en Samenleving Science and Technology Studies	Bachelor	8	x	x					
			Master	8.25	x	x	x 15/50 prop (25%) en 35/120 bach tenzij meer vakken	x	x	geen cijfer lager dan 7	
	Pedagogische Wetenschap en Onderwijskunde	?	8	x	x		x	x	geen cijfer lager dan 7		

6 Appendix 2 Verklaring Letters

Overzicht

letter	uitleg
a	alleen schriftelijk
b	cofase 1 en 2 tweemaal A+ en niet lager dan A, Cofase 3 en 4 voldoende
c	gemiddelde alle cijfers min scriptie 8, en 8 v scriptie
d	met genoeg 7.5
e	voor met genoeg 2
f	alleen herkansingen bij voldoende Gemiddelde van bachelorscriptie x 2 en gemiddelde 2 discipline, 2 orientatie, regionale en M&T 2 modules
g	
h	Scriptie x 2, 2 discipline, 4 thema en 3 doctoraal keuzemodulen
j	Cijfer is voor Scriptie (telt dubbel) en master-thema/3 (betekent dat keer 3?)
k	8 v bedrijfstage, colloquium en scriptie
l	8 v bedrijfstage, colloquium en afstudeeronderzoek
m	alleen tentamens van goedgekeurd studieprogramma tellen
n	vrijstellingen tellen niet mee
o	in uitzonderlijke gevallen kan de examencommissie afwijken
p	indien aan deze eisen is voldaan, overweegt de exacie cum laude, hierbij speelt cijferopbouw een rol
q	geen-cijfer vakken tellen niet mee
r	Gewicht stage en/of buitenlandverblijf ter beoordeling exacie
s	voor major-minor of verkort doctoraal beslist de exacie
t	Niet voor propedeuse
u	rapportage over Teksten 1 en practicumgroepen tellen niet mee
v	onderzoekspracticum (onderzoeksdeel), SPSS, Colloquia en keuzevakken tellen niet mee (27 stp)
w	in geval van vrijstellingen beslist examencommissie
x	geen opgave